

בבא מציעא קו

עניין: ותגזר אומר ויקם לך

משך חכמה חוקת במדבר כא, א

כא, א וישמע הכנעני מלך ערד יושב הנגב. זה עמלק, ושינה לשונו לדבר בלשון כנען כדי שיהיו ישראל מתפללים להשם ליתן הכנענים בידם, והם אינם כנענים – רש"י. אע"ג דאם הוי ידעי שהם עמלקים היו מתפללים על עמלקים שיתן בידם¹, מכל מקום לא היתה מועלת תפילתם, כיון שהתפללו בטעות². ומזה יצאה ההלכה הקבועה בתלמוד פרק המקבל (בבא מציעא קו, א): אמר ליה (המשכיר) זרעה חיטי ואזל זרעה שערי, ואשתדוף רובא דבאגי ואישתדוף נמי הנך שערי דיליה (מאי? מי אמרינן דאמר ליה, אילו זרעתה חיטי הוה נמי משתדפא), או דילמא מצי אמר, אילו זרעת חיטי הוי מקיים בי (איוב כב, כח): "ותגזר אומר (ויקם לך"³) – שאני לא ביקשתי מהשי"ת (בתחילת השנה) שיצליחני בשעורים אלא בחיטין (רש"י), ונכון⁴.

זהר בראשית דף קסט ע"א

הצילני נא מיד. אחי מיד עשו כי ירא חכני אותו פן יבא והכני אס על בניס. מכאן מאן דללי ללותיה דבעי לפרשא מלוי כדקא יאות. הצילני נא. ואי תימא דהא שזבת לי מלבן. מיד אחי. ואי תימא קריבין אותינין סתם אחין אקרין. מיד עשו. מאי טעמא בגין לפרשא מלה כדקא יאות. ואי תימא אנה אחי אצטריך כי ירא חכני אותו פן יבא והכני. בגין לאשהמודעה מלה לעילא ולפרשא לה כדקא יאות ולא יסתים מלה: **ואתה**, אמרת היטב איטיב עמך וגו'. ואתה

דברי תורה מונקאטש מהדורא ג'

כמו פלוגתא דרבוותא הקדושים אשר בארץ החיים המה?
אמנם, מצינו מפורש כדיעה הראשונה בש"ס בבא

מצינא (קו, א), דהמחכיר שדה לחבירו, ו"אמר ליה זרען חיטי, ואזל הוא זרעה שעורי, ואשתדוף רובא דבאגא וכו', מסתברא דאמר ליה אי זרעתה חיטי הוי מקיים בי (איוב כב, כח): 'ותגזר אומר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור'. (וכן פסקינן בטור ושלחן ערוך חושן משפט (סימן שכב, סעיף ב)). ופירש רש"י (בדיה ותגזר אומר): "מה שתבקש מן היוצר יעשה, ואני לא בקשתי מן השמים בתחילת השנה שיצליחני בשעורים אלא בחיטין", עד כאן לשון רש"י. הרי מפורש, דגם בדבר שאין לו נפקא מינא כל כך אם ירויה בחטים או בשעורים רק שיתברך שדהו, אף על פי כן כיון שעשה לו קו וביקש מן השמים שיצליחוהו בחטים זרעו שעורים ועל ידי זה לא הצליח. הרי שצריך לעשות קו, היינו אופן ודרך פרטי ולבקש מהשם יתברך שיושיענו על ככה.

אמנם יש לומר גם כדעת הצדיקים לבקש בסתם כנזכר, וזהו אולי שפיר דמו יותר, אך עובדא הוי שהוא התפלל ועשה קו פרטי רק שיצליח בחטים, וזכה שמקויים בו 'ותגזר אומר' וגו', על כן נגזר שיצליח רק בחטים, היינו כפי דיבורו שגזר אומר בבקשתו.

1. הנה מרגלא בפומייהו דחסידים הקודמים בשם כמה צדיקים ז"ע, ובפרט בשם הרב הקדוש רבינו מה"ר צבי הירש מזידיטשוב ז"ע בעל עמרת צבי, שאמר על הכתוב (תהלים כג, יח): 'קוה אל ה' וגו', היינו בדרך רמז, קו"ה, (שיעשו כמו קו"ה) אל ה', (לבקשו יתברך שמו שיושיענו בדרך וקו הלז, כי מכאן נראה לו הישועה קרובה וטובה יותר).

ולעומת זה שמענו בשם קדוש אחד מדברש ועוד דעימיה שאמר, וכי אנחנו עובדים לאלוקי כזה שנצטרך ללמוד עצות איך להושיענו. על כן יתפללו סתם שהשם יושיענו במהרה בימינו, מבלי הזכיר שום קו ודרך ואיזה אופן. ונמצא, דהוי בזה

תפארת שלמה ראש השנה עמ' פט

דרך אשר ישכון בו אור הצלחתו בכל הענינים הנצרכים לו כאשר יתפלל האדם על עבודת השם ויראת שמים כי אז לא תחסר כל בה כמ"ש (תהלים לד, י) אין מחסור ליראיו וכמ"ש (תהלים קכח, א-ב) אשרי כל ירא ד' ההולך בדרכיו ומסיים גיע כפיך כי תאכל וכו' בניך כשתלי זיתים וכו'. וז"פ הכתוב שהתחלנו אחת שאלתי מאת ד'. אם אמנם כי צריך אני לבקש הצלחה בר"ה על דבר אחד. (שם כו, ד) אותה אבקש שבתי בבית ד' כל ימי חיי. ואז ממילא ימלא כל משאלות לבי לטובה בכל הענינים כנ"ל:

יבושו בעת רעה ובימי רעבון ישבעו. ועיין בתוס' ד"ה לניסא זוטא מיהו חזיא שתירצו שם דשמואל מיירי דא"ל זרע כל מה שתוצה דהשתא לא מצי למימר ל' הוה מקיים בי ותגזר אומר ויקם לך דמסתמא לא הוה מקבל הקב"ה תפלתו של זה שיצליח בכל אשר יזרע אם לא שיעשה לו נס ולא קאמר לעיל הוה מקיים בי ותגזר אומר רק לפי שמתפלל על מין אחד של חיטין עכ"ל. א"כ לפי דברי התו' כי בר"ה לא שייך להתפלל רק על דבר אחד פרטי. א"כ העצה לזה שיבחר האדם לעצמו